

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
ERZURUM TIP FAKÜLTESİ

SPOR HEKİMLİĞİ
UYGULAMALI DERS REHBERİ

İÇİNDEKİLER

1.	Giriş	2
2.	Öğrencilerin (stajyerlerin) görev ve sorumlulukları.....	3
3.	Spor Hekimliği Uygulamalı Dersi Bilgileri	4
4.	Amaç ve kazanımlar	6
5.	Öğretim ve ölçme yöntemleri	7
6.	Öğrenme kaynakları.....	8
7.	Klinik durumlar, çekirdek hastalıklar ve klinik problemler	9
8.	Temel hekimlik uygulamaları	10
9.	Davranışsal, sosyal ve beşeri bilimler	11
10.	Ölçme-değerlendirme uygulamaları	12
11.	Program değerlendirme.....	12
12.	Spor Hekimliği Uygulamalı Dersi Karnesi	13

1. GİRİŞ

Mezuniyet öncesi tıp eğitiminin klinik eğitim dönemi, 4. ve 5. yıllarda sürdürülen uygulamalı ders programları ile 6. sınıf intörnlük uygulamalarından oluşmaktadır.

Dördüncü ve beşinci sınıf eğitimin amacı; öğrencinin klinik öncesi dönemde kazandığı bilgi, beceri ve tutumları klinik ortamlarda (servis, poliklinik, yoğun bakım vb.) gözetim altında hastalarla uygulamalar yoluyla bütünleştirmesi ve hedeflenen mesleki yeterlikleri kazanmasıdır. Mesleki yeterlikler; multidisipliner yaklaşımla kanıta dayalı, nitelikli ve güvenli tıbbi bakım sunabilme; sık görülen hastalıklara tanı koyabilme ve akılcı tedavi uygulayabilme; acil durumları tanıyabilme ve yönetebilme; gerektiğinde ileri tetkik, tanı ve tedavi için gerekli yönlendirmeleri güvenli şekilde yapabilme; birey, aile ve toplum düzeyinde sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik girişimleri yapabilme ya da bunlara katkı sağlayabilme; sağlık sistemi ve işleyişi hakkında bilgi sahibi olma; hasta ve hasta yakınları ile etkili iletişim kurabilme; mesleki uygulamalarda etik ilke ve değerlere uygun davranabilme; etkin ekip çalışması yapabilme ve kendini sürekli geliştirme tutum ve becerilerini kapsar.

İşleyiş: Her uygulamalı ders (staj) programının başında eğitimin amacı ve öğrenme kazanımları, eğitim programı, öğrencilerin görev ve sorumlulukları, klinik işleyiş ve kurallar konularında öğrenciler bilgilendirilir; onların ihtiyaç ve beklentileri alınır. Uygulamalı ders programı, anabilim dalı başkanının sorumluluğunda eğitimden sorumlu/temsilci öğretim üyesi tarafından izlenir. Öğrenciler arasından belirlenen grup temsilcisi aracılığıyla öğrencilerin sürece katkısı sağlanır. Uygulamalı ders programının ilk gününde karneler öğrencilere verilir. Karnelerin doldurulmasından ve imzalatılmasından öğrenciler sorumludur. Programın bitiminde öğrenci karneleri ilgili anabilim dalı tarafından öğrenci işlerine iletilir.

Spor hekimliği; sporcunun ve fiziksel olarak aktif bireyin sağlığını korumayı, spor yaralanmalarını önlemeyi, bu yaralanmaların cerrahi dışı tanı, tedavi ve rehabilitasyonunu ve spora güvenli dönüş sürecini multidisipliner bir yaklaşımla yöneten klinik bir uzmanlık alanıdır.

Mezuniyet öncesi klinik eğitim döneminde Spor Hekimliği stajının amacı; öğrencinin klinik öncesi dönemde edindiği anatomi, fizyoloji ve egzersiz fizyolojisi bilgilerini, sporcuda kas-iskelet sistemi yaralanmalarının tanı, tedavi ve rehabilitasyonu, spora katılım öncesi değerlendirme, yaralanmalardan korunma ve spora dönüş süreçleriyle bütünleştirmesidir.

Öğrencilerin bu staj süresince sporcudan yaralanma mekanizmasına yönelik anamnez alma, sistematik kas-iskelet sistemi muayenesi, spora katılım öncesi kardiyovasküler değerlendirme ve sporcu EKG'sinin yorumlanması, klinik tabloya uygun görüntüleme yönteminin seçimi ve spora güvenli dönüş ilkeleri konularında temel hekimlik bilgi ve becerilerini kazanması hedeflenir.

2. ÖĞRENCİLERİN (STAJYERLERİN) GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri (stajyerler):

1. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesinde belirtilen yükümlülük, sorumluluk ve haklar ile uyulması gereken kurallar doğrultusunda çalışır.
2. Klinik ortamlarda öğrenci kimliğini görünür şekilde taşır; sağlık hizmeti sunumuna uygun, hekime yakışır kıyafetler ve beyaz önlük giyer. Akran muayenesi uygulamalarında muayene edilecek bölgenin açılabilmesine uygun kıyafet (şort, tişört) bulundurur.
3. Tüm eğitim-öğretim çalışmalarını sorumlu/danışman öğretim üyesi veya eğitici gözetiminde yürütür ve ona karşı sorumludur.
4. Poliklinik, kas-iskelet ultrasonografisi/girişim odası ve rehabilitasyon ünitesinde yapılan muayene ve girişimleri hastanın/sporcunun izni ve mahremiyeti gözetilerek izler; eğiticinin uygun gördüğü uygulamaları eğiticinin izni ve denetiminde yapar.
5. Hastaların tanı, tedavi, takip ve tıbbi bakımlarıyla ilgili kararlara, uygulamalara ve kayıtlara tek başına müdahil olamaz. Eğitim sırasında tanı veya tedavide değişiklik gerektirebilecek bir bilgi, gözlem ya da bulgu edildiğinde bunu hastadan sorumlu hekime bildirir.
6. Tıbbi uygulamalar sırasında tıp meslek etiğinin ve deontolojinin ilke ve kurallarına uygun davranır; hasta ve yakınlarının haklarına saygı gösterir, hasta bilgilerinin gizliliği ilkesine uyar.
7. Hastalara ve sporculara ait hiçbir bilgi, belge, görüntü (ultrasonografi, MR, video vb.) veya örneği hiçbir koşulda başkalarıyla paylaşamaz, kaydedemez, sosyal medyada yayımlayamaz ve başka amaçlarla kullanamaz. Bu kural, kamuoyunca tanınan sporcular için de aynen geçerlidir.
8. Hasta güvenliğine zarar verecek ve hastane hijyenini bozacak davranışlardan kaçınır; el hijyeni, girişim odasındaki asepsi kuralları ve hastane enfeksiyon kontrol önlemlerine uyar, yapılan işe uygun koruyucu ekipman kullanır.
9. Akran muayenesi uygulamalarında karşılıklı saygı ve mahremiyet ilkelerine uyar. Muayene edilmek istemeyen öğrenci gönüllü olmak zorunda değildir; bu durumda uygulama maket, eğitici ya da gönüllü başka bir öğrenci üzerinde yapılır.
10. Uygulamalı ders karnesinde yer alan hekimlik uygulamalarını belirtilen asgari sayıda yapmaktan/izlemekten ve eğiticiye tarih atarak imzalatmaktan sorumludur.
11. Uygulamalı ders ile ilgili sorun ve önerilerini, eğitim sorumlusu/temsilci öğretim üyesine iletilmek üzere grup temsilcisine bildirir.

3. SPOR HEKİMLİĞİ UYGULAMALI DERSİ BİLGİLERİ

Ders kodu	SPRH2500104	AKTS kredisi	2
Ders türü (S-Z)	Seçmeli	Süre	1 hafta
Teorik ders saati	14	Uygulamalı ders saati	2032
Bağımsız çalışma saati	YOK	Toplam ders saati	32

Eğitim sorumluları

Uzm. Dr. Furkan Hasan Küçük	Uzm. Dr. Furkan Hasan Küçük
Uygulamalı ders temsilcisi	Uzm. Dr. Furkan Hasan Küçük

Öğretim üyeleri / Eğiticiler

Ad-Soyad	Telefon	E-posta
Uzm. Dr. Furkan Hasan Küçük	05383534351	furkanhasankucuk1@gmail.com

Uygulamalı ders programının işleyişi

- Birinci gün saat 08:30'da Erzurum şehir hastanesi fizik tedavi ek bina derslikte toplanılır.
- Uygulamalı ders temsilcisi tarafından **Spor Hekimliği Uygulamalı Dersi Rehberi, Öğrenci Yoklama Formu ve Öğrenci Karnesi** dağıtılır.
- İlk gün eğitim programı, işleyiş, ölçme-değerlendirme yöntemleri ve öğrencilerden beklentiler tanıtılır.
- Pratik uygulamalar için küçük gruplar oluşturulur; gruplar poliklinik, kas-iskelet ultrasonografisi/girişim ve rehabilitasyon ortamları arasında dönüşümlü çalışarak her öğrencinin tüm ortamlarda bulunması sağlanır.

Uygulamalı ders programı süresince uyulması gereken kurallar

- Teorik dersler ile akran muayenesi ve EKG yorumlama uygulamaları programda belirtilen saatlerde Erzurum şehir hastanesi fizik tedavi ek bina dersliğinde yapılır. Poliklinik, ultrasonografi/girişim ve rehabilitasyon uygulamaları Erzurum Şehir Hastanesi Spor Hekimliği Polikliniği ve Rehabilitasyon Ünitesinde yapılır.
- Teorik ve pratik derslere devam konusunda fakülte Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesinde tanımlanan esaslar uygulanır. Devamsızlık sınırını aşan öğrenciler sınava alınmaz.
- Poliklinik ve girişim odasında aynı anda bulunacak öğrenci sayısını eğitici belirler. Hastanın/sporcunun izni alınmadan muayene ve işlem gözlemi yapılmaz.
- Karnedeki uygulamalar yapıldıkça eğiticiye tarih atılarak imzalatılır. Karne, sözlü ve pratik sınav öncesinde uygulamalı ders temsilcisine teslim edilir.
- Staj sonunda tüm öğrencilerden sözlü ve yazılı geri bildirim alınır.

Öğrenme ortamları

Erzurum şehir hastanesi fizik tedavi ek bina derslikte (teorik dersler ve beceri uygulamaları)

Erzurum Şehir Hastanesi Spor Hekimliği Polikliniği (muayene, kas-iskelet ultrasonografisi ve girişimsel uygulamalar)

Haftalık ders programı

Gün	Saat	Ders türü	Dersin konusu	Saat sayısı	Eğitici
Pazartesi	08:30–10:15	Teorik	Staj tanıtımı	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	10:30–12:15	Teorik	Spor hekimliğinde anamnez alma ve uygulama	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	13:30–14:15	Teorik	Spor hekimliğinde anamnez alma ve uygulama	1	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	14:30–17:15	Teorik	Spor hekimliğinde kas-iskelet sistemi muayenesi	3	Uzm. Dr. F. H. Küçük
Salı	08:30–10:15	Teorik	Spora katılım muayenesi ve EKG değerlendirmesi	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	10:30–12:15	Teorik	Spor yaralanmalarında görüntüleme, tanı, tedavi ve rehabilitasyon	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	13:30–15:15	Pratik	Kas-iskelet sistemi muayenesi beceri uygulaması (akran muayenesi)	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	15:30–17:15	Pratik	Sporcu EKG'si yorumlama uygulaması (örnek EKG'ler üzerinde)	2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
Çarşamba	08:30–12:15	Pratik	Eğitici eşliğinde poliklinik uygulaması	4	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	13:30–17:15	Pratik	Kas-iskelet ultrasonografisi ve USG eşliğinde girişimsel uygulamalar (gözlem)	4	Uzm. Dr. F. H. Küçük
Perşembe	08:30–12:15	Pratik	Eğitici eşliğinde poliklinik uygulaması	4	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	13:30–17:15	Pratik	Rehabilitasyon ünitesi uygulaması	4	Uzm. Dr. F. H. Küçük
Cuma				2	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	10:30–12:15	Sınav	Yazılı sınav	–	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	13:30–15:15	Sınav	Sözlü ve pratik sınav	–	Uzm. Dr. F. H. Küçük
	15:30–16:15	–	Staj sonu geri bildirim	–	Uzm. Dr. F. H. Küçük
Toplam				Teorik 14 / Pratik 20	

Resmî tatile denk gelen gruplarda, ilgili günlerdeki pratik uygulamalar eğitici tarafından haftanın diğer günlerine yeniden planlanır; teorik dersler ve sınavlar programdaki yerinde kalır.

4. AMAÇ VE KAZANIMLAR

Amaç

Sporcudaki ve fiziksel olarak aktif bireyde kas-iskelet sistemi yaralanmalarına yaklaşım, spora katılım öncesi değerlendirme, yaralanmalardan korunma ve spora güvenli dönüş alanlarında birinci basamak hekiminin sahip olması gereken temel bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak.

Kazanımlar ve karşıladığı program hedefleri

No	Kazanım	UÇEP-2020 yeterlik (UYYB)	Katkı (1-5)
1	Sporcudan yaralanma mekanizmasını, zamanlamayı, ağrının özelliklerini, fonksiyonel durumu, çevresel etkenleri ve önceki yaralanma öyküsünü kapsayan sistematik anamnez alır ve sunar.	1.1.1, 1.1.2	5
2	Sahadan çıkarmayı ve acil sevkı gerektiren kırmızı bayrakları (bilinç kaybı, kuvvet/duyu kaybı, deformite, nabız alınamaması, sistemik bulgular) tanır.	1.1.6, 1.1.8	5
3	Omuz, dirsek, diz ve ayak bileğinde inspeksiyon, palpasyon, hareket açıklığı ve özel testleri (Neer, Hawkins, Jobe, apprehension, Cozen, valgus/varus stres, Lachman, ön çekmece, McMurray, Apley, talar tilt, Thompson) içeren sistematik muayeneyi yapar ve bulguları sağlam tarafla karşılaştırarak yorumlar.	1.1.1, 1.1.7	5
4	Spora katılım öncesi değerlendirmenin bileşenlerini açıklar; anamnez ve muayene bulgularına göre katılım kararını (katılabilir / sınırlı katılım / ileri tetkik tamamlanana kadar katılamaz) gerekçelendirir.	1.1.3, 1.1.6, 2.1.2	4
5	Sporcu EKG'sinde antrenmana bağlı fizyolojik değişiklikleri (sporcu kalbi) ileri inceleme gerektiren anormal bulgulardan (QT uzaması, preeksisasyon, ventriküler aritmiler vb.) ayırt eder ve gerektiğinde kardiyojiye yönlendirir.	1.1.6, 3.1.3	4
6	Spor yaralanmalarında direkt grafi, ultrasonografi, manyetik rezonans ve bilgisayarlı tomografinin endikasyonlarını, üstünlüklerini ve sınırlılıklarını açıklar; klinik tabloya uygun görüntüleme yöntemini seçer.	1.1.6, 3.1.3	4
7	Spor yaralanmalarında konservatif tedavi ilkelerini, enjeksiyon tedavilerinin (kortikosteroid, PRP vb.) endikasyonlarını ve kanıt düzeylerini ve cerrahiye yönlendirme gerektiren durumları açıklar.	1.1.6, 1.1.7, 3.1.3	3
8	Rehabilitasyonun evrelerini (akut, subakut, spora dönüş) ve fonksiyonel dönüş için gerekli bileşenleri (kas kuvveti, denge, esneklik, propriosepsiyon) açıklar.	1.1.6, 1.1.7	4
9	Antrenman yükü yönetimi (nesnel ve öznel yük izlemi, akut/kronik yük oranı ve sınırlılıkları), ısınma-aktivasyon programları ve multidisipliner iş birliğine dayalı yaralanma önleme ilkelerini açıklar.	1.1.3, 1.1.4, 2.4.3	4
10	Spora dönüş kararında kullanılan kuvvet, fonksiyonel ve psikolojik hazır oluş ölçütlerini açıklar; spora dönüşü aşamalı bir süreç olarak planlar.	1.1.6, 2.5.3	4
11	Sporcu, antrenör ve sağlık ekibiyle tanı, tedavi ve spora dönüş süreci hakkında etkili iletişim kurar; sporcunun sağlığını performans baskısı karşısında önceleyen etik tutumu benimser.	2.1.2, 2.5.1, 2.5.3	3
12	Spor hekimliğinde güncel kılavuzlara ve kanıta dayalı kaynaklara erişim yollarını açıklar ve bunları eleştirel gözle değerlendirir.	3.1.2, 3.1.3, 3.2.3	3

UYYB: UÇEP-2020 Tıp Fakültesi Mezunlarının Ulusal Yetkinlik ve Yeterlikleri Belgesi. Program hedefi numaraları fakültenin program çıktılarına göre doldurulur.

5. ÖĞRETİM VE ÖLÇME YÖNTEMLERİ

Öğrenme-öğretme yöntemleri

- Anlatım (vaka tartışmalı, etkileşimli teorik dersler ve ders içi mini sınavlar)
- Akran muayenesi ile kas-iskelet sistemi muayenesi beceri uygulaması
- Örnek EKG'ler üzerinde sporcu EKG'si yorumlama çalışması
- Eğitici eşliğinde poliklinik uygulaması (anamnez, muayene, hasta sunumu)
- Kas-iskelet ultrasonografisi ve USG eşliğinde girişimsel uygulamaların gözlemi
- Rehabilitasyon ünitesinde egzersiz programı ve fonksiyonel test uygulamaları

Ölçme-değerlendirme yöntemleri

Ölçme-değerlendirme yöntemi	Katkı oranı (%)
1. Yazılı sınav (çoktan seçmeli)	%50
2. Sözlü ve pratik sınav (yapılandırılmış)	%40
3. Karne	%10

Belirtke tablosu

No	Kazanım	Yazılı sınav	Sözlü ve pratik sınav	Karne
1	Sporcudan sistematik anamnez alma ve sunma	X	X	X
2	Kırmızı bayrakları tanıma	X	X	
3	Omuz, dirsek, diz ve ayak bileği muayenesi	X	X	X
4	Spora katılım öncesi değerlendirme ve katılım kararı	X	X	X
5	Sporcu EKG'sinin yorumlanması	X	X	X
6	Uygun görüntüleme yönteminin seçimi	X	X	X
7	Konservatif, enjeksiyon ve cerrahi tedavi seçenekleri	X	X	X
8	Rehabilitasyon evreleri ve bileşenleri	X	X	X
9	Yük yönetimi ve yaralanmalardan korunma	X		X
10	Spora dönüş ölçütleri ve planlaması	X	X	X
11	İletişim ve etik tutum		X	X
12	Güncel kılavuzlara erişim ve eleştirel değerlendirme		X	

6. ÖĞRENME KAYNAKLARI

1. *Bruckner & Khan's Clinical Sports Medicine*. 5. baskı. Cilt 1: Injuries; Cilt 2: The Medicine of Exercise. McGraw-Hill Education.
2. Magee DJ, Manske RC. *Orthopedic Physical Assessment*. 7. baskı. Elsevier.
3. Drezner JA, Sharma S, Baggish A, ve ark. International criteria for electrocardiographic interpretation in athletes: consensus statement. *Br J Sports Med*. 2017;51(9):704-731.
4. Pelliccia A, Sharma S, Gati S, ve ark. 2020 ESC Guidelines on sports cardiology and exercise in patients with cardiovascular disease. *Eur Heart J*. 2021;42(1):17-96.
5. Maron BJ, Zipes DP, Kovacs RJ. Eligibility and disqualification recommendations for competitive athletes with cardiovascular abnormalities: preamble, principles, and general considerations. *Circulation*. 2015;132(22):e256-e261.
6. Arden CL, Glasgow P, Schneiders A, ve ark. 2016 Consensus statement on return to sport from the First World Congress in Sports Physical Therapy, Bern. *Br J Sports Med*. 2016;50(14):853-864.
7. Patricios JS, Schneider KJ, Dvorak J, ve ark. Consensus statement on concussion in sport: the 6th International Conference on Concussion in Sport–Amsterdam, October 2022. *Br J Sports Med*. 2023;57(11):695-711.
8. Gabbett TJ. The training–injury prevention paradox: should athletes be training smarter and harder? *Br J Sports Med*. 2016;50(5):273-280.
9. *ACSM's Guidelines for Exercise Testing and Prescription*. Güncel baskı. Wolters Kluwer.
10. *Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2020 (UÇEP-2020)*. Yükseköğretim Kurulu, 2020.

7. KLİNİK DURUMLAR, ÇEKİRDEK HASTALIKLAR VE KLİNİK PROBLEMLER

Aşağıdaki tablolar, UÇEP-2020 Tablo 2.1 ve 2.2'den stajın kazanımlarıyla ilişkili maddeler seçilerek hazırlanmıştır; madde adları, numaraları ve öğrenme düzeyleri UÇEP-2020 ile aynıdır. Öğrenme düzeyleri mezuniyet için tanımlanan asgari düzeylerdir ve tüm klinik eğitim süreci boyunca kazanılır; bu staj söz konusu düzeylere ulaşılmasına katkı sağlar.

Tablo 1. Klinik semptomlar / bulgular / durumlar (UÇEP-2020, Tablo 2.1)

UÇEP No	Klinik semptom / bulgu / durum	UÇEP No	Klinik semptom / bulgu / durum
15.	Bilinç değişiklikleri*	56.	Hipertansiyon*
25.	Çarpıntı*	71.	Kalpde üfürüm
33.	Dispne*	76.	Kas güçsüzlüğü*
38.	Eklem ağrısı/şişliği*	77.	Kas-iskelet sistemi ağrıları (ekstremitte ağrısı ve yumuşak doku)
39.	Eklemlerde hareket kısıtlılığı	101.	Omuz ağrısı
44.	Göğüs ağrısı*	106.	Parestezi
48.	Halsizlik/yorgunluk*	121.	Senkop*

* UÇEP-2020'de eğitim programında daha fazla ağırlık verilmesi beklenen semptom/bulgu/durumlar.

Tablo 2. Çekirdek hastalıklar / klinik problemler ve öğrenme düzeyleri (UÇEP-2020, Tablo 2.2)

UÇEP No	Çekirdek hastalıklar / klinik problemler	Öğrenme düzeyi	İlgili kazanım(lar)
60.	Çıkık*	T-A-K	2, 3
94.	Ekstremitte travması/kırıkları*	T-A	2, 6
166.	Kafa travması	A	2
168.	Kalp ritm bozuklukları*	T-A-İ	4, 5
174.	Kardiyo-pulmoner arrest*	A	4, 5
222.	Miyokardit/kardiyomiyopati	ÖnT	4, 5
234.	Omurga yaralanmaları	A	2
298.	Tenosinovitler	TT	3, 7
306.	Travma ve yaralanmalar	A	1-3, 6-8, 10
321.	Vazovagal senkop	ÖnT-K	4

* UÇEP-2020'de mezun oluncaya kadar tekrar tekrar ele alınması önerilen hastalıklar/klinik problemler.

Çekirdek hastalıklar / klinik problemler öğrenme (performans) düzeyleri (UÇEP-2020, Tablo 2.2.1)

Tıp fakültesi mezunları birinci basamak sağlık hizmeti sunumunda:	
A	Acil durumu tanımlayarak ilk tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli.
ÖnT	Acil olmayan durumlarda ön tanı koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirebilmeli.
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak uzmana yönlendirebilmeli.
TT	Tanı koyabilmeli, tedavi edebilmeli.
İ	Uzun süreli takip (izlem) ve kontrolünü yapabilmeli.
K	Korunma önlemlerini (birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli.

8. TEMEL HEKİMLİK UYGULAMALARI

Spor Hekimliği uygulamalı dersi, öğrencilerin aşağıdaki temel hekimlik uygulamalarını belirtilen düzeylerde yapabilir hale gelmesine katkı sağlar. Uygulama adları, kodları ve düzeyleri UÇEP-2020 Tablo 2.4 ile aynıdır. Bu düzeyler mezuniyet için tanımlanan asgari düzeylerdir; bu düzeylere tüm klinik eğitim süreci boyunca ulaşılır. Her uygulamanın stajdaki karşılığı (karne maddesi veya sözlü-pratik sınav) son sütunda gösterilmiştir.

Tablo 3. Temel hekimlik uygulamaları ve öğrenme düzeyleri (UÇEP-2020, Tablo 2.4)

UÇEP kodu	Temel hekimlik uygulamaları	Öğrenme düzeyi	Stajdaki karşılığı
A.1	Genel ve soruna yönelik öykü alabilme	4	Karne 1
B.9	Genel durum ve vital bulguların değerlendirilmesi	4	Karne 6
B.13	Kardiyovasküler sistem muayenesi	4	Karne 6
B.14	Kas-iskelet sistem muayenesi	3	Karne 2–5
C.3	Aydınlatma ve onam alabilme	4	Karne 9
C.6	Güncel mevzuata uygun sağlık raporlarını hazırlayabilme	3	Karne 6
D.4	Direkt radyografileri değerlendirebilme	3	Karne 8
D.5	EKG çekebilme ve değerlendirebilme	3	Karne 7
D.18	Tarama ve tanısal amaçlı inceleme sonuçlarını yorumlayabilme	3	Karne 7, 8
E.5	Akılcı laboratuvar ve görüntüleme inceleme istemi yapabilme	4	Sözlü-pratik sınav
E.7	Atel hazırlayabilme ve uygulayabilme	3	Karne 10
E.9	Bandaj, turnike uygulayabilme	4	Karne 10
E.32	Hastayı uygun biçimde sevk edebilme	4	Sözlü-pratik sınav
E.40	Kan basıncı ölçümü yapabilme	4	Karne 6
G.4	Güncel literatür bilgisine ulaşabilme ve eleştirel gözle okuyabilme	3	Sözlü-pratik sınav
G.5	Klinik karar verme sürecinde, kanıta dayalı tıp ilkelerini uygulayabilme	3	Sözlü-pratik sınav
H.3	Egzersiz ve fiziksel aktivite	4	Karne 11, 13

Temel hekimlik uygulamaları öğrenme düzeyleri (UÇEP-2020, Tablo 2.4.1)

Düzyey	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz/yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen durumlarda/olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar/olgular da dahil uygulamayı* yapar.
* Ön değerlendirmeyi/değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur, uygular ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta ve yakınlarını/toplumu bilgilendirir.	

9. DAVRANIŞSAL, SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER

Spor Hekimliği uygulamalı dersi sonunda öğrencilerin aşağıda tanımlanan konularda bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Ana durum ve alt durum adları ile numaraları UÇEP-2020 Tablo 3.1 ile aynıdır; sağ sütunda her birinin stajdaki karşılığı ve ilgili kazanım (K) gösterilmiştir.

UÇEP-2020 ana durum / alt durum (Tablo 3.1)	Stajdaki karşılığı
8. Hekim hasta etkileşiminde güçlükler	
a. Koruyucu ve tedavi edici uygulamalara uyumsuzluk/red	Rehabilitasyon ve egzersiz programına uyumsuzluk (K8, K11)
b. Aşırı talepkar hasta	Sporcu, kulüp veya ailenin erken spora dönüş baskısı (K10, K11)
10. Hukuki ve etik durumlar	
b. Tıbbi uygulamalarda hukuki ve etik ayrışmalar ve ikilemler	Sporcu sağlığı ile performans beklentisi arasındaki ikilem (K11)
e. Aydınlatılmış onam ve özellikli durumlar	USG eşliğinde girişimlerde onam (K7, Karne 9)
f. Sağlık hizmet sunum sürecinin koordinasyonu (koruyucu, tedavi ve rehabilite edici hizmetlerde işbirliği ve ekip hizmeti gerektiren durumlar) ve etik	Hekim, fizyoterapist, antrenör ve kondisyonerle multidisipliner çalışma (K9)
g. Tıbbi kayıt, reçete ve rapor yazımında etik durumlar	Spora katılım raporu (K4, Karne 6)
11. İnsan hakları ve sağlık	
b. Hasta hakları ve sorumlulukları	Sporcunun mahremiyeti ve sağlık bilgilerinin gizliliği
14. Kronik/Bulaşıcı olmayan hastalıklar	
a. Risk faktörlerinin izlenmesi ve önlenmesi	Spora katılım öncesi kardiyovasküler tarama (K4, K5)
23. Sağlık uygulamalarının öz eleştiri gerektiren yönleri	
g. Aşırı tıbbi uygulamalar	Gereksiz görüntüleme ve enjeksiyon istemi (K6, K7)
h. Geleneksel ve tamamlayıcı tıpta hatalı uygulamalar	Kanıtı yetersiz tedavi ve takviyeler (K7)
25. Sağlıklılık durumları	
b. Fiziksel, zihinsel aktivite ve egzersiz	Egzersiz ve yük önerisi (K9, Karne 13)
g. Okul sağlığı	Okul sporlarına katılım öncesi değerlendirme (K4)
29. Teknoloji ve sağlık etkileşimi	
c. Giyilebilir teknolojiler	GPS ve kalp hızı verileriyle yük izlemi (K9)
30. Tıbbi hatalar ve profesyonellik dışı davranışlar	
a. Malpraktis	Atlanan kırmızı bayraklar ve gecikmiş sevk (K2)
d. Çıkar çatışmaları, kendi çıkarına kullanma	Kulüp hekimliğinde sporcu ve kulüp çıkarlarının çatışması (K11)
e. İletişim sorunları	Sporcu, antrenör ve ekiple iletişim (K11)

10. ÖLÇME-DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

Uygulamalı ders ölçme-değerlendirme yöntemleri ve bunların geçme notuna katkısı şu şekildedir:

1. **Uygulamalı ders karnesi (%10):** Karne, sözlü ve pratik sınav öncesinde uygulamalı ders temsilcisine onaylatılır. Karnedeki asgari sayıların tamamlanmış olması sınava giriş koşuludur. Karne puanı (0–10); asgari sayıların eksiksiz tamamlanması (5 puan) ile eğiticinin katılım, profesyonel tutum ve iletişim değerlendirmesinin (0–5 puan) toplamından oluşur.
2. **Yazılı sınav (%50):** En az 20 çoktan seçmeli sorudan oluşur. Soruların dağılımı belirtke tablosuna göre yapılır; soruların bir bölümü klinik karar vermeyi ölçen olguya dayalı sorulardır. Yanıtlar önceden hazırlanmış cevap anahtarına göre puanlanır.
3. **Sözlü ve pratik sınav (%40):** Önceden hazırlanmış olgu senaryoları havuzundan öğrenciye bir senaryo verilir. Öğrenciden; ilgili bölgenin muayenesini akran/gönüllü üzerinde göstermesi (inspeksiyon, palpasyon, hareket açıklığı, özel testler), olası tanıları ve kırmızı bayrakları tartışması, görüntüleme seçimini ve tedavi, rehabilitasyon ve spora dönüş planını açıklaması, bu planı hangi güncel kılavuz veya kanıta dayandığını belirtmesi ve durumu sporcuya/antrenöre nasıl açıklayacağını göstermesi istenir; senaryoya göre bir sporcu EKG'si örneğini yorumlaması da istenebilir. Performans önceden hazırlanmış kontrol listesi ile puanlanır; sınav sırasında ipucu veya yönlendirici soru kullanılmaz.
4. **Başarı:** Geçme notu, bütünleme ve tekrar koşulları Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesine göre belirlenir.

11. PROGRAM DEĞERLENDİRME

Her uygulamalı ders grubunun programının son gününde öğrencilerden yazılı ve sözlü geri bildirim alınır. Sözlü geri bildirimler doğrudan uygulamalı ders temsilcisi tarafından alınır. Yazılı geri bildirimler elektronik ortamda karekod veya bağlantı paylaşarak alınır. Geri bildirimler, bir sonraki eğitim-öğretim yılında programın güncellenmesinde kullanılır.

12. SPOR HEKİMLİĞİ UYGULAMALI DERSİ KARNESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ ERZURUM TIP FAKÜLTESİ • 2026-2027

Adı Soyadı		Öğrenci No	
Grup No		Staj tarihleri	 / / 20..... – / / 20.....

- Karnenin korunması ve eksiksiz doldurulması öğrencinin sorumluluğundadır.
- Tüm uygulamalar eğitici gözetiminde yapılır; temel ilke hastaya/sporcuya zarar vermemektir.
- Her uygulamadan sonra eğitici tarih atarak imzalar. Hasta yerine akran/gönüllü üzerinde yapılan muayeneler imzanın yanına "A" yazılarak işaretlenir.
- Karne, sözlü ve pratik sınav öncesinde uygulamalı ders temsilcisine teslim edilir.

	No	Yapılması / izlenmesi gereken uygulama	Asgari sayı*	Tarih / İmza	Tarih / İmza	Tarih / İmza
ANAMNEZ VE MUAYENE	1	Sporcudan yaralanmaya yönelik anamnez alma ve eğiticiye sunma	3			
	2	Omuz muayenesi (özel testler dahil)	2			
	3	Dirsek muayenesi (özel testler dahil)	1			
	4	Diz muayenesi (özel testler dahil)	2			
	5	Ayak bileği muayenesi (özel testler dahil)	2			
SPORA KATILIM	6	Spora katılım öncesi değerlendirme (öykü, kan basıncı dahil vital bulgular, kardiyovasküler muayene) ve katılım kararı/raporunun eğiticiyle tartışılması	1			
	7	Sporcu EKG'sini değerlendirme	3			
GÖRÜNTÜLEME VE TEDAVİ	8	Direkt grafi ve kas-iskelet USG görüntülerini eğitici eşliğinde değerlendirme	3			
	9	USG eşliğinde girişimsel işlemi izleme (aydınlatılmış onam süreci dahil)	2			
	10	Bandaj / atel / fonksiyonel bantlama uygulaması (eğitici eşliğinde)	1			
REHABİLİTASYON VE SPORA DÖNÜŞ	11	Rehabilitasyon/egzersiz programı uygulamasını izleme	2			
	12	Fonksiyonel test / spora dönüş değerlendirmesini izleme	1			
	13	Sporcuya yük yönetimi ve egzersiz önerisi verme (eğitici eşliğinde)	1			

* Asgari sayı: Staj süresince yapılması veya izlenmesi gereken en az uygulama sayısıdır. Gri hücreler doldurulmaz.

Karne değerlendirmesi (uygulamalı ders temsilcisi tarafından doldurulur)	
Asgari sayılar tamamlandı mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Asgari sayıların tamamlanması (0 veya 5 puan)	
Katılım, profesyonel tutum ve iletişim (0–5 puan)	
Karne puanı (0–10)	
Uygulamalı ders temsilcisi (Ad-Soyad / Tarih / İmza)	

